gemeente Berkelland

Uitvoeringsbeleid bij Bomenverordening 2023

Borculo, 10 mei 2023
Versie 1.0
Vastgesteld door college van burgemeester en wethouders op:

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding 3
1.1 Inleiding 3
1.2 Doelstelling en leeswijzer 3
Hoofdstuk 2: Beoordeling van een aanvraag om een kapvergunning en een melding 4
2.1 Inleiding 4
2.2 Vergunningplicht 5
2.3 Meldingsplicht 7
2.4 Weigeringsgronden 8
2.5 Vellen zonder vergunning 14
Hoofdstuk 3: Bijzondere bomenlijsten 15
3.1 Inleiding 15
3.2 Wat is een bijzondere boom of – groene structuur? 15
3.3 Selectiecriteria 16
3.3.1 Administratieve selectiecriteria 16
3.3.2 Standplaatsgerelateerde selectiecriteria 17
3.4 Inventarisatie en wijzigingen 18
Hoofdstuk 4: Herplant 19
4.1 Inleiding 19
4.2 Herplantplicht 19
4.3 Aan de herplant te verbinden voorwaarden 20
4.4 Melding van de herplant 21
4.5 Herplant na het vellen van een houtopstand zonder vergunning 21
Hoofdstuk 5: Boomziekten en plagen 22
Bijlage 1: beoordelingsformulier 23
Bijlage 2: meldingsformulier vellen 24
Bijlage 3: meldingsformulier herplant 25
Bijlage 4: selectieformulier 26

Foto op voorpagina: bomenrij langs de Esweg in Neede

Bronvermelding: Alle foto's (met uitzondering van de foto's 5, 6, 7, 12 en 14) zijn gemaakt door OTGO Photo uit Neede.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Inleiding

Berkelland is een groene gemeente, daar zijn we trots op en dat willen we graag zo houden. Dit beleid geeft een nadere toelichting op de regels die in de Bomenverordening 2023 zijn opgenomen en geeft invulling aan onze bevoegdheden.

Figuur 1: Oude Deldenseweg ter hoogte van de Buurserbeek in Neede

1.2 Doelstelling en leeswijzer

In 2023 is door de gemeenteraad een nieuwe Bomenverordening vastgesteld. Deze verordening brengt wijzigingen met zich mee. Daarom is het noodzakelijk ook het beleid aan te passen. Het Bomenbeleidsplan uit 2006 (Bomenbeleidsplan 'bijzondere' bomen in Berkelland), met hierin diverse bepalingen en uitvoeringsregels ten aanzien van de Bomenverordening, wordt ingetrokken en voor het onderdeel Bomenverordening vervangen door dit beleid. In dit beleid leggen wij uit hoe wij een aanvraag om een kapvergunning[1] of melding toetsen en beoordelen (hoofdstuk 2). Ook leggen wij uit hoe wij gebruik maken van onze bevoegdheid tot het vaststellen van de bijzondere bomenlijst (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 leggen we het systeem van de herplant uit, waarbij we specifiek ingaan op herplant bij het vellen[2] van houtopstanden zonder noodzakelijke vergunning (illegale kap). Tot slot gaan we in op de bestrijding van bomenziekten (hoofdstuk 5).

[1] Formeel is de term 'omgevingsvergunning voor activiteit kappen', maar vanwege de leesbaarheid kiezen wij voor de gangbare term kapvergunning.
[2] Vellen: rooien, met inbegrip van verplanten, kappen, het snoeien van de kroon of het wortelgestel, met inbegrip van kandelaberen, het verrichten van handelingen, zowel boven- als ondergronds, die de dood of ernstige beschadiging of ernstige ontsiering van de houtopstand ten gevolge kunnen hebben.

Hoofdstuk 2: Beoordeling van een aanvraag om een kapvergunning en een melding

2.1 Inleiding

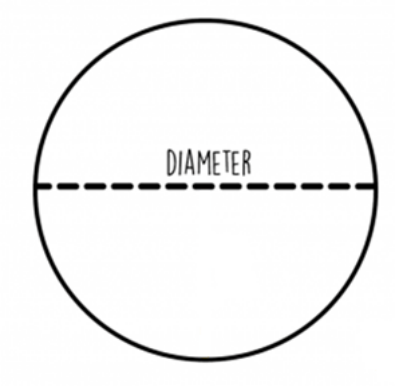
Een belangrijk onderdeel van het bomenbeleid is de vergunningplicht. Daarnaast geldt in enkele gevallen een meldingsplicht. In dit hoofdstuk wordt uitgelegd wanneer deze plichten gelden en hoe wij deze beoordelen.

Figuur 2: Markveldsedijk Noordijk

2.2 Vergunningplicht

In Berkelland geldt een vergunningplicht voor het vellen van houtopstanden. Dit geldt voor bomen met een diameter van 10 cm of meer op 1,3 meter hoogte.

Figuur 3: diameter.

De vergunningplicht geldt voor houtopstanden die:

- op een bijzondere bomenlijst staan;
- buiten de bebouwde kom en niet op een erf of in een tuin staan;
- meldingsplichtig zijn op grond van de Wet natuurbescherming; of,
- zijn geplant vanuit een herplantverplichting, ook als de boom nog een kleinere diameter dan 10 cm heeft.

In de Bomenverordening 2023 zijn in artikel 5 de uitzonderingen op de vergunningplicht opgenomen

Bomenlijsten

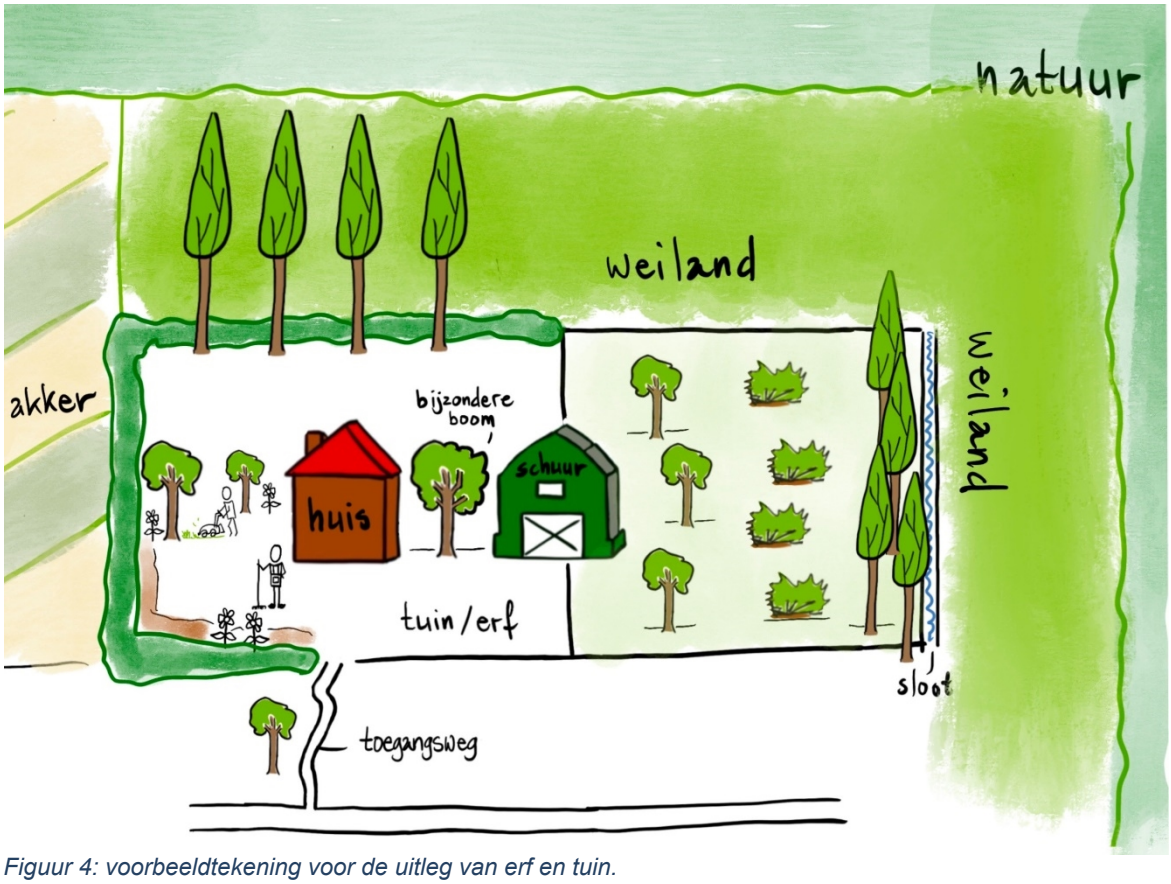
Vanaf 2006 hanteren we een systeem met bomenlijsten. We kennen bomenlijsten voor houtopstanden binnen de bebouwde kom en op erven en in tuinen buiten de bebouwde kom.

Hierbij is van belang dat de grens van de tuin of het erf goed vastgesteld wordt. Een erf of een tuin in het buitengebied kan dynamisch zijn. Hier kunnen wijzigingen plaatsvinden. Daarom geven wij voorbeelden zodat duidelijk is waar de grens van de tuin of het erf loopt.

Definitie erven en tuinen

Belangrijk is dat zowel het erf als de tuin worden onderhouden ten behoeve van het hoofdgebouw op het erf of het woongenot. Zowel het erf als de tuin moeten feitelijk als dusdanig herkenbaar zijn.
Daarbij is in de artikelsgewijze toelichting bij de Bomenverordening 2023 opgenomen over erf:
“Definitie is deels overgenomen uit de begripsbepaling van ‘erf’ in de Standaardvoorschriften Bestemmingsplan. Ruimten rondom separaat gesitueerde schuurtjes, stallen e.d. worden niet aangemerkt als erf. Ook bomen die – al dan niet solitair – aan de rand van een perceel staan worden niet tot het erf gerekend als de ondergrond feitelijk niet wordt gebruikt of onderhouden ten dienste van het op dat erf staande gebouw. Een boom of bomen die aan de rand van een perceel staan en

onderdeel zijn van een lijnvormig landschapselement worden ook niet tot het erf gerekend. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor groepen van vijf of meer bomen die op een perceel staan en het perceel tussen de bomen feitelijk niet is ingericht als erf. Met deze uitzonderingen wordt voorkomen dat belangrijke randbeplanting en landschapselementen vergunningvrij gekapt mogen worden. Bomen langs een (toegangs)weg worden evenmin tot het erf gerekend."
In onderstaande tekening (figuur 4) maakt het deel rechts van de schuur geen onderdeel uit van de tuin of het erf.

Figuur 4: voorbeeldtekening voor de uitleg van erf en tuin.

Bij de vergunningplicht voor de eerste keer afzetten van hakhout dan wel bij de vergunning voor houtwallen en/of houtsingels hanteren wij de volgende uitgangspunten:

Bij het afzetten van hakhout met een oppervlakte van meer dan 1000 m2 mag maximaal 50% van de totale oppervlakte van de houtwal of houtsingel in één keer afgezet worden.

Houtwallen en houtsingels hebben (vanwege de grote oppervlakte bosrand) een hoge biodiversiteit en bieden nest-, schuil-, en vluchtgelegenheid voor uiteenlopende organismen. Verschillende dieren gebruiken de houtwal/houtsingel om zich te verplaatsen. Daarnaast is de wal van belang voor de oriëntatie van bijvoorbeeld vleermuizen.

Het in zijn geheel afzetten van grote houtsingels / houtwallen (meer dan 1000 m²) zorgt voor een te groot verlies aan leefgebied voor flora en fauna. Hierbij valt te denken aan het verlies van oppervlakte natuur, de aantasting van kwaliteit ervan en het verdwijnen van biotopen. We gaan daarom uit van het gefaseerd (in delen) afzetten van een houtwal

/ houtsingel. Voor bossen hanteren we geen maximale oppervlakte die in een keer gekapt mag worden. Dat is maatwerk.

2.3 Meldingsplicht

Voor het vellen van dode bomen of de Amerikaanse Vogelkers (Prunus serotina) geldt geen vergunningplicht, maar een meldingsplicht. Dit is nieuw ten opzichte van de Bomenverordening uit 2019. De melding moet uiterlijk 4 weken voor de voorgenomen velling worden gedaan via het meldingsformulier (zie bijlage 2).

De dode boom of Amerikaanse Vogelkers kan geveld worden als wij de melding schriftelijk hebben geaccepteerd of wij niet binnen vier weken na ontvangst van de melding hebben beslist dat het vellen wordt verboden. De melding wordt dan geacht te zijn geaccepteerd.

De Amerikaanse Vogelkers is een invasieve exoot en wordt ook wel ‘bospest’ genoemd. Deze soort kan goed tegen droogte en verdringt inheemse soorten. Om het vellen van deze soort gemakkelijker en laagdrempelig te maken kan worden volstaan met een melding. Wij hanteren een termijn van 4 weken om zo te kunnen controleren of daadwerkelijk sprake is van de Amerikaanse Vogelkers en niet van de inlandse Vogelkers. Deze soorten zijn soms moeilijk uit elkaar te houden, met name in de winterperiode. Hieronder ter illustratie enkele foto’s van de Amerikaanse Vogelkers.

Figuur 5 en 6: links een close-up van Amerikaanse Vogelkers, rechts een houtwal waarin Amerikaanse Vogelkers de dominante soort in de struiklaag is geworden.

2.4 Weigeringsgronden

De weigeringsgronden zijn opgenomen in artikel 3, derde lid:
“De omgevingsvergunning kan worden geweigerd indien het belang van verlening niet opweegt tegen één of meer van de volgende waarden van behoud van de houtopstand:
a. waarden van milieu en leefbaarheid;
b. cultuurhistorische waarden;
c. waarden van landschaps-, stads- en dorpsschoon;
d. waarden van biodiversiteit.”
Daarbij geldt dat wij de vergunning (in beginsel) weigeren als sprake is van een houtopstand die is:

- aangeplant vanuit een herplantplicht;
- aangelegd met (overheids)subsidie;
- is aangelegd als voorwaarde verbonden aan een vergunning, een bestemmingsplan of het afwijken van een bestemmingsplan (bijvoorbeeld landschappelijke inpassingen en vereveningen).

Bij iedere vergunningsaanvraag beoordelen we de houtopstand (bomen) en maken dit inzichtelijk in een beoordelingsformulier (zie bijlage 1).

Figuur 7: eik langs de Hengeloseweg in Ruurlo

Beoordelingsformulier
Om op een objectieve en uniforme wijze een belangenafweging te maken, maken wij gebruik van een beoordelingsformulier. Een houtopstand wordt op meerdere punten gewaardeerd en dit leidt tot een totaalscore. Een houtopstand kan maximaal 10 punten scoren. Bij een score van 0, 1, of 2 punten is het advies om de vergunning te verlenen. Bij 3 punten is het advies om de vergunning te verlenen met een overweging tot het opleggen van een herplant. Bij meer dan 3 punten is sprake van een bijzondere houtopstand en moet weigering overwogen worden. Indien de vergunning in een dergelijk geval toch wordt verleend gaan wij in beginsel over tot het opleggen van een herplant om zo het gemis van de waarden van de houtopstand te compenseren. Hoe wij de herplant bepalen leggen we uit in hoofdstuk 4.

Om de weigeringsgronden toetsbaar te maken, wordt gewerkt met meetbare waarden. Deze waarden zijn:

6.1 Plaats in de ruimtelijke landschapsstructuur;
6.2 Biodiversiteit;
6.3 Vitaliteit;
6.4 Zichtbaarheid;
6.5 Cultuurhistorisch;
6.6 Beeld- en sfeerbepalend.

Deze waarden hebben wij gekoppeld aan de weigeringsgronden.

Op basis van deze score wordt inzichtelijk gemaakt op welke waarden een houtopstand scoort.
Dit is volgens onderstaand schema bepaald:

Weigeringsgronden	**Waarden**
waarden van milieu en leefbaarheid	6.2, 6.3, 6.4, 6.5 en 6.6
cultuurhistorische waarden	6.5
waarden van landschaps-, stads- en dorpsschoon	6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5 en 6.6
waarden van biodiversiteit	6.2

Hieronder gaan wij verder in op de waarden en leggen we de scoremethodiek uit. Deze zijn in het beoordelingsformulier opgenomen. De hieronder benoemde onderdelen worden op het beoordelingsformulier voorzien van een toelichting.

Waarde 6.1. Plaats in de ruimtelijke landschapsstructuur (maximaal 2 punten)
In zijn algemeenheid geldt dat de plaats van de houtopstand in de ruimtelijke landschapsstructuur beoordeeld wordt. Daarbij letten wij op de groen-blauwe dooradering[3] en de verbinding met (andere) landschapselementen.
De houtopstand kan maximaal 2 punten scoren.

De houtopstand is volledig geïsoleerd en ligt niet in directe nabijheid van groen-blauwe dooradering.	*0 punten*
De houtopstand is niet direct verbonden met een ander landschapselement maar ligt in de directe nabijheid van de groen-blauwe dooradering.	*1 punt*
De houtopstand is verbonden met een of meer landschapselementen en maakt onderdeel uit van de groen-blauwe dooradering.	*2 punten*

[3] De groen-blauwe dooradering is het netwerk van aan elkaar verbonden landschapselementen als bijvoorbeeld: houtwallen, houtsingels, bomenrijen, struweel, steilranden, sloten, greppels, bermen etc. Deze groenblauwe dooradering levert een structurele bijdrage aan de identiteit en herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen vban Berkelland. En dat is goed voor de biodiversiteit, klimaatbestendigheid, bodemleven, waterkwaliteit en onze eigen gezondheid.

Waarde 6.2 Biodiversiteit (maximaal 2 punten)

Bij biodiversiteit werken we met 4 criteria. Indien de houtopstand op meer criteria scoort worden ook meer punten toegekend.

1. De houtopstand heeft een directe verbinding met overige houtopstanden, watergangen, greppels, bermen etc. De houtopstand is hierdoor belangrijk voor de verspreiding van soorten flora en fauna en de genenuitwisseling.
2. In de houtopstand zijn een of meerdere gradiënten aanwezig bijv: gelaagdheid van een kruid-, struik- en boomlaag, geleidelijke overgang hoog-laag, geleidelijke overgang droog-nat, geleidelijke overgang voedselrijk-voedselarm. Gradiënten (=geleidelijke overgangen) op korte afstand van elkaar bieden veel variatie aan milieucondities. Hoe meer geleidelijke overgangen er aanwezig zijn in een houtopstand hoe groter de actuele en potentiële biodiversiteit.
3. De houtopstand is ouder dan 30-50 jaar. Hoe groter en hoe ouder de boom, hoe meer (micro)biotopen er te vinden zijn en hoe meer verschillende soortengroepen er dus een actueel en potentieel habitat kunnen vinden. Bijvoorbeeld meer holtes voor vogels, zoogdieren en vleermuizen, groeven in de bast als leefgebied voor tal van insecten en grote takken waarop en -tegen veel vogelsoorten hun nest kunnen maken. Een grotere kroon betekent ook meer blad- en takmassa en dus meer potentie voor biomassa aan insecten, vogels, planten, korstmossen, schimmels, geleedpotigen etc. welke in de houtopstand een habitat (kunnen) hebben.
4. De houtopstand is inheems (bestaat meer dan 50% uit inheemse boom- en struiksoorten). De biodiversiteit van inheemse bomen en struiken is vele malen groter dan van exoten (voorbeeld een zomereik biedt aan 423 soorten insecten een habitat; een plataan daarentegen maar aan 1 soort insect, zie onderstaande tabel).[4] Veel soorten insecten zijn voor hun levenscyclus geheel afhankelijk van inheemse bomen/struiken zoals bijvoorbeeld de eikenpage of iepenpage.

Aantal insecten in bomen

Inheemse boom	Aantal
Wilgen	450
Zomereik	423
Berk	334
Uitheemse boom	**Aantal**
Tamme kastanje	5
Paardenkastanje	4
Walnoot	4
Plataan	1

Figuur 8: Aantal insecten in bomen. Bron: 'Groen&Golf december 2008', Guido Hamelink en Sander Kristalijn

Verwijdering van de houtopstand heeft een zeer lage tot lage achteruitgang van de biodiversiteit tot gevolg.	*Scoort niet of op één van de bovengenoemde 4 criteria.*	*0 punten*
Verwijdering van de houtopstand heeft een middelmatige achteruitgang van de biodiversiteit tot gevolg.	*Scoort op twee van de bovengenoemde 4 criteria.*	*1 punt*
Verwijdering van de houtopstand heeft een grote achteruitgang van de biodiversiteit tot gevolg.	*Scoort op drie of vier van de bovengenoemde 4 criteria.*	*2 punten*

[4] Bron: Groen&Golf december 2008

Waarde 6.3. Vitaliteit (0, -1 of -2 punten)

Bij een houtopstand met een levensverwachting van minder dan 5 jaar trekken we 2 punten van de score af. Bij aanwijzingen voor zichtbare aftakeling 1 punt. Als sprake is van een gezonde houtopstand trekken we geen punten af.

De houtopstand heeft een levensverwachting van minder dan 5 jaar.	*-2 punten*
De houtopstand vertoont aanwijzingen voor zichtbare aftakeling.	*-1 punt*
Gezonde houtopstand.	*0 punten*

Waarde 6.4. Zichtbaarheid (maximaal 2 punten)

Vanaf de meest optimale plaats in de openbare ruimte beoordelen we hoe goed de houtopstand zichtbaar is. Bij een zichtbaarheid van meer dan 50% scoort de houtopstand 2 punten. Is de houtopstand voor meer dan 10%, maar minder dan 50% zichtbaar? Dan scoort hij op dit onderdeel 1 punt. Bij minder dan 10% zichtbaarheid scoort de houtopstand 0 punten.

De houtopstand is minder dan 10% zichtbaar vanaf de openbare ruimte.	*0 punten*
De houtopstand is tussen de 10% en de 50% zichtbaar vanaf de openbare ruimte.	*1 punt*
De houtopstand is meer dan 50% zichtbaar vanaf de openbare ruimte.	*2 punten*

Waarde 6.5. Cultuurhistorisch (maximaal 2 punten)

Hiervan is sprake als houtopstanden een historische binding hebben met hun standplaats of verwijzen naar een historische functie. Deze zijn zowel medebepalend voor de karakteristiek van het stedelijk gebied als karakteristiek voor het landschapsbeeld. Veel landschapselementen zoals houtwallen, -singels, (kleine) bosjes, steilrandbeplanting, (knot)bomenrijen zijn cultuurhistorisch. Ook dorps- of stadsbeplanting zoals lanen en bomen op pleinen, markeringsbomen op perceelsgrenzen, leilinden en fruitbomen kunnen hieronder vallen.

Wij beoordelen de cultuurhistorische waardering in de eerste plaats aan de hand van de cultuurhistorische landschapswaarderingskaart. Deze kaart is door gemeenteraad op 19 september 2019 vastgesteld. Daarbij maken we voor de periode 1900-1930 ook gebruik van de (militaire) topografische kaart op topotijdreis.nl.

Houtopstand is niet cultuurhistorisch.	Heeft geen waardering volgens de *(cultuur)historische landschapswaarderingskaart.*	0 punten
Houtopstand is cultuurhistorisch.	Cultuurhistorische waardering van de houtopstand volgens de *(cultuur)historische landschapswaarderingskaart is:* Laag tot gemiddeld.	1 punt
Houtopstand is cultuurhistorisch.	Cultuurhistorische waardering van de houtopstand volgens de *(cultuur)historische landschapswaarderingskaart is:* Hoog tot zeer hoog.	2 punten

Figuur 9: Rotmansdiekske in Geesteren

Waarde 6.6. Beeld- en sfeerbepalend (maximaal 2 punten)

Bij dit onderdeel moet sprake zijn een vanzelfsprekende relatie tussen de houtopstand en de omgeving. Voor de omwonenden is het een duidelijk vertrouwde omgeving waarin de houtopstand een oriëntatiepunt vormt, het gevoel van thuis. Als verwijdering als een direct gemis in het ruimtelijk beeld wordt ervaren dan scoort de houtopstand 2 punten. Is de verwijdering van enige invloed op het ruimtelijke beeld dan scoort de houtopstand 1 punt. Als de verwijdering geen invloed heeft op het ruimtelijke beeld scoort de houtopstand geen punten op dit onderdeel.

De verwijdering van de houtopstand heeft geen invloed op het ruimtelijke beeld.	*0 punten*
De verwijdering van de houtopstand heeft enige invloed op het ruimtelijke beeld.	*1 punt*
De verwijdering van de houtopstand heeft invloed op het ruimtelijke beeld (de verwijdering is een direct gemis).	*2 punten*

Toelichting: Er moet sprake zijn van een vanzelfsprekende relatie (bepalend is de impact van het verwijderen van de houtopstand op de leefomgeving en het ruimtelijk beeld beleefd door inwoners) tussen de houtopstand en de omgeving. De houtopstand is bepalend voor het straatbeeld. Voor de omwonenden is het een duidelijk vertrouwde omgeving waarin de opstand een oriëntatiepunt vormt, het gevoel van thuis. Ook kan de boom vanwege zijn cultuurhistorische standplaats (bijvoorbeeld bij een oude woning/boerderij/kerk, op een marktplein of langs een cultuurhistorische laan) een direct gemis vormen bij verwijdering. Verwijdering van de boom zal als een direct gemis (= lege plek op de standplaats) in het stad- of dorpsbeeld / cultuurhistorische standplaats worden ervaren.

Figuur 10: Lijnvormig element, Neede Visschemorsdijk

Alle punten in het beoordelingsformulier worden bij elkaar opgeteld. Hoe hoger de score, hoe belangrijker de argumenten moeten zijn die pleiten voor het vellen van de houtopstand om tot vergunningverlening te kunnen overgaan.

2.5 Vellen zonder vergunning

Het komt (helaas) ook voor dat houtopstanden zonder vergunning geveld zijn terwijl deze wel nodig was. Hier treden wij tegen op. Onder vellen verstaan wij ook het verrichten van handelingen, zowel boven- als ondergronds, die de dood of ernstige beschadiging of ernstige ontsiering van de houtopstand ten gevolge kunnen hebben.

Wij hebben een groen handhavingsteam dat illegale kap opspoort en reageert op meldingen van inwoners. Na constatering van het vellen zonder vergunning gaan wij als eerste na of wij een omgevingsvergunning hadden verleend indien deze was aangevraagd. Beoordeling gebeurt, net als bij een aanvraag, conform het beoordelingsformulier. Wij leggen in beginsel een herplant op om het gemis van de illegaal gevelde bomen te compenseren. Lees hierover ook in hoofdstuk 4.5.

Figuur 11: Zicht op de Korenmolen in Neede vanaf de Hontjerweg

Hoofdstuk 3: Bijzondere bomenlijsten

3.1 Inleiding

Op basis van de functies en waarden van een boom of houtopstand kunnen we vaststellen of de boom of houtopstand bijzonder is. We beoordelen de boom op een aantal vaste punten, de selectiecriteria. In dit hoofdstuk worden deze selectiecriteria uitgewerkt en uitgelegd. Wij laten zien welke houtopstanden we op erven, in tuinen en binnen de bebouwde kom op gemeentelijke grond bijzonder vinden en willen behouden. Opname op deze lijst houdt in dat voor het vellen van deze houtopstanden een omgevingsvergunning nodig is.

Binnen de bebouwde kom mogen houtopstanden vergunningvrij gekapt worden, tenzij ze op een “Bijzondere bomenlijst” staan. Buiten de bebouwde kom geldt dit voor houtopstanden op erven en in tuinen. De bijzondere bomen zijn geïnventariseerd. We zijn van plan om deze bomen ook op een voor iedereen raadpleegbare (digitale) kaart te plaatsen. Dit zorgt voor duidelijkheid.

3.2 Wat is een bijzondere boom of – groene structuur?

Wanneer vertegenwoordigt een houtopstand een dusdanige waarde dat behoud hiervan gewenst is? Oftewel, wanneer is sprake van iets bijzonders, een ‘bijzondere’ boom of -groene structuur[5]? Om deze vraag te beantwoorden moet duidelijk zijn wat met een ‘bijzondere’ boom of –groene structuur wordt bedoeld. Hierbij worden publieke en private houtopstanden als gelijk beschouwd.

‘Bijzondere’ bomen:
Aan deze bomen is, door de relatie met hun standplaats, een bepaalde waarde toe te kennen. Hierbij kan gedacht worden aan solitaire bomen, entreebeplanting en groepjes bomen.

‘Bijzondere’ groene structuren kennen we in drie verschillende vormen.

1. Als lijnvormige beplantingen welke langs historische- en tegenwoordige gebiedsontsluitingswegen staan. Hiertoe zijn zowel laan-, éénrijige- en verspreid staande beplantingen te rekenen;
2. Als groene zones welke een scheiding vormen tussen gebieden. Dit kan zijn tussen stad en landschap maar ook binnen bebouwd gebied tussen twee wezenlijk verschillende vlakken;
3. Als zelfstandige, openbaar toegankelijke ruimten met een overwegend groen karakter. Hiertoe zijn onder meer begraafplaatsen en parken te rekenen.

[5] **Groene structuur:** groene structuren zijn uit één of meerdere beplantingstypen samengestelde lijn of vlakvormige beplantingselementen in het landschap of een kern waarvan boomvormers doorgaans de ruggengraat uit maken.

Wij bepalen welke opstanden als bijzonder voor de gemeente Berkelland zijn aan te merken. Hiervoor hebben wij selectiecriteria opgesteld die duidelijk en objectief zijn en aansluiten op de gemeentelijke wens en visie.

3.3 Selectiecriteria

De eerste vier selectiecriteria zijn overgenomen uit het Bomenbeleidsplan van 2006. Met deze selectiecriteria beschermen we de 'bijzondere' houtopstanden. Voor het bepalen van de boomwaarden zijn de volgende uitgangspunten richtinggevend geweest:

1. De waardering moet duidelijk, objectief en op basis van onderzoek en beleid zijn te onderbouwen;
2. De waardering moet aansluiten op de wens en visie van de gemeente Berkelland om zich te profileren als een karakteristieke groene gemeente welke met respect voor het verleden bouwt aan het heden en de toekomst;
3. In de waardering moeten de identiteit van het gebied, de duurzaamheid van de standplaats en kwaliteit van de opstand worden meegewogen;

De selectiecriteria zijn verdeeld in twee hoofdgroepen. De houtopstanden die vanuit archiefonderzoek als bijzonder zijn aan te merken en houtopstanden die door hun voorkomen of relatie met de standplaats als bijzonder zijn aan te merken. Bij de tweede hoofdgroep sluiten we aan bij de waarden 6.1 tot en met 6.6 zoals opgenomen in paragraaf 2.4.

3.3.1 Administratieve selectiecriteria

De selectiecriteria 1 t/m 4 hebben in principe betrekking op houtopstanden die al als 'bijzonder' zijn gewaardeerd. Deze waardering is aan de hand van archiefonderzoek vast te stellen. Met het oog op duurzame kwaliteit is als randvoorwaarde voor opname in de lijst gesteld dat de houtopstand vitaal moet zijn. Dit houdt in dat de houtopstand een levensverwachting moet hebben van meer dan 5 jaar. De selectiecriteria 1 t/m 4 zijn:

1. **Geweigerde bomen:**
   deze houtopstand vertegenwoordigt een dusdanige waarde dat eerder een aanvraag omgevingsvergunning voor het kappen werd geweigerd.

2. **Vanuit herplantplicht:**
   deze verplichting vloeide voort uit een eerdere kapaanvraag of illegale kap en dient daarom in stand te worden gehouden.

3. **Herdenkings- of geschonken boom:**
   hiermee worden houtopstanden bedoeld die officieel, dus aantoonbaar, naar aanleiding of ter gelegenheid van een gebeurtenis namens één van de bestuurders van de voormalige gemeenten of de gemeente Berkelland zijn ontvangen of geplant.

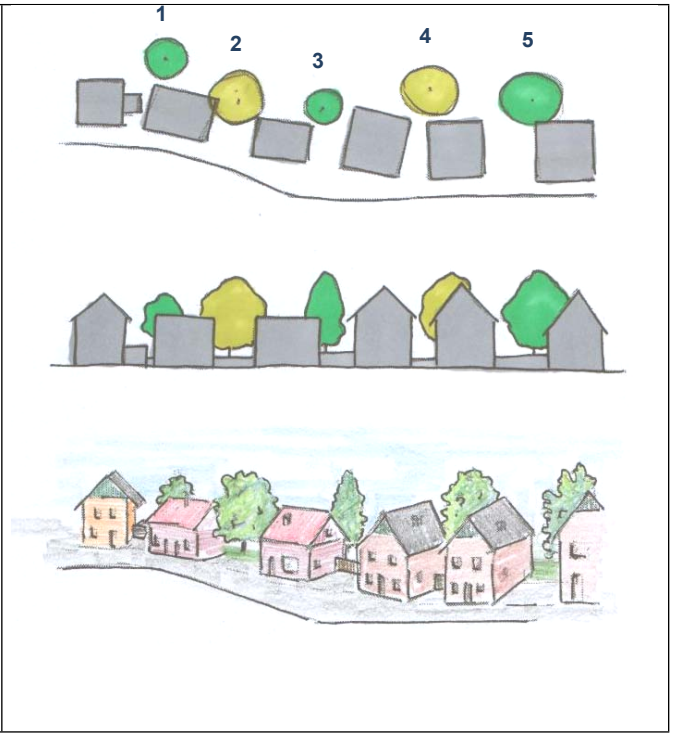
Figuur 12: herdenkingsbord bij een geschonken boom

4. **Houtopstanden die verplicht zijn aangelegd of met (overheids)subsidie:** houtopstanden die vanuit een vergunnings- of bestemmingsplanverplichting zijn aangelegd (landschappelijke inpassingen en /of vereveningen) of die gerealiseerd zijn met overheidssubsidie.

3.3.2 Standplaatsgerelateerde selectiecriteria

Voor de overige criteria gelden als randvoorwaarden dat een dergelijke houtopstand pas voor de opname als 'bijzonder' in aanmerking komt wanneer:

- De minimale stamdiameter 10 cm is op 1.30 meter hoogte;
- Ingeval van solitaire bomen de houtopstand in die fase van onderhoud is dat de minimale kroonhoogte, welke in relatie tot de standplaats gewenst is, is behaald;
- De houtopstand voor meer dan 50% van de kroon[6] waarneembaar is vanuit de meest optimale standplaats in de openbare ruimte. Dan is er te spreken van "street impact", de opstand maakt dan deel uit van de openbare ruimte. Ter verduidelijking is onderstaande figuur ingevoegd.

<u>Wel</u> mede beeldbepalend voor de kwaliteit van de openbare ruimte: Het silhouet van de bomen met de nummers **2, 3** en **5** zijn voor meer dan 50% zichtbaar vanuit enig punt vanaf de openbare weg. *<u>Niet</u> mede beeldbepalend voor de kwaliteit van de openbare ruimte:* Het silhouet van de bomen met de nummers **1** en **4** zijn voor minder dan 50% zichtbaar. Deze komen niet in aanmerking voor plaatsing op de bijzondere bomenlijst en zijn daarom volgens onze systematiek vrij te vellen.	

Figuur 13: verduidelijking van het begrip medebepalend "street impact" voor de kwaliteit openbare ruimte.

Concreet betekenen de randvoorwaarden dat wanneer de houtopstand op waarde 6.3 (vitaliteit) -2 punten scoort hij niet op de bijzondere bomenlijst wordt geplaatst. Hetzelfde geldt wanneer de houtopstand op waarde 6.4 (zichtbaarheid) 0 of 1 punt(en) scoort.

[6] **Kroon:** Het vertakte gedeelte van de boom welke bepalend is voor de uiterlijke verschijningsvorm.

Figuur 14: Kroezeboom in Ruurlo (Bron: bomenstichting.nl)

3.4 Inventarisatie en wijzigingen

De bijzondere bomenlijst is een dynamische lijst. We houden de lijst actueel door een regelmatige inventarisatie aan de hand van het bijgevoegde selectieformulier. Op dit formulier zijn de voornoemde criteria opgenomen en wordt bepaald of de houtopstand voor plaatsing op de lijst in aanmerking komt. Zo ja, dan plaatsen wij de houtopstand op de bijzondere bomenlijst. Het kan ook voorkomen dat een houtopstand van de bijzondere lijst wordt afgehaald. Als houtopstanden op de lijst worden geplaatst of hier vanaf worden gehaald is dit een besluit waartegen een belanghebbende bezwaar kan maken. Dit staat ook in het besluit zelf. Het besluit wordt aan de eigenaar toegezonden en bekendgemaakt.

Hoofdstuk 4: Herplant

4.1 Inleiding

Als een houtopstand, al dan niet zonder vergunning, wordt geveld, willen we het verlies waar nodig compenseren. Dit doen we door een herplant op te leggen. De groene gemeente die we zijn willen we immers ook blijven. Alleen bij houtopstanden die 0, 1, of 2 punten scoren in het beoordelingsformulier leggen we geen herplantverplichting op. Bij bomen die 3 of meer punten scoren en waar een vergunning wordt verleend, wordt een herplant overwogen en wordt dit gemotiveerd in het besluit. Dit is maatwerk.

4.2 Herplantplicht

Voor het in stand houden van een kwalitatief goed bomenbestand is het belangrijk om uitgangspunten voor de herplant vast te stellen. Het opleggen van een herplant nadat een houtopstand (al dan niet met omgevingsvergunning) is verwijderd heeft als doel het herstel van de vastgestelde waarden in het beoordelingsformulier. Wij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de feitelijke situatie die voorheen bestond. De inhoud van de herplant bepalen wij aan de hand van uitgangspunten voor herplant.

Het eerste uitgangspunt is dat de herplant op dezelfde locatie als die van de te vellen houtopstand plaatsvindt. Indien dit niet mogelijk is gaan we uit van een herplant op zichtlocatie van de vel-locatie. In bijzondere gevallen kunnen we van deze punten afwijken en herplant op een andere locatie opleggen. Een bijzonder geval is bijvoorbeeld het vellen van een houtopstand vanwege verbreding van de weg of vanwege uitbreiding van een woning of een bedrijf. Logischerwijs is dan op dezelfde locatie geen plek en is een zichtlocatie ook niet altijd haalbaar. Dan kunnen we besluiten tot het opleggen van een herplant elders. Dit gebeurt in beginsel in overleg met de aanvrager.

Het tweede uitgangspunt gaat over de omvang van de herplantplicht. Daarbij maken we onderscheid in onder andere bomen, hakhout, houtsingels en houtwallen. Hierbij geldt in zijn algemeenheid dat we ook kunnen kiezen voor het laten verplanten van de te vellen houtopstand indien mogelijk.

Bomen

Bij het beoordelen van het vellen van een houtopstand wordt gekeken in welke diameterklasse (stamdiameter op 1,3 m hoogte) een boom valt. Aan elke diameterklasse wordt een herplant gekoppeld. De standaard maat van een te herplanten boom wordt: 12-14 cm. Dit is een boom met een omtrek tussen de 12 en 14 cm op 1 meter hoogte.

Wij hanteren daarbij de volgende richtlijnen:

- Bij bomen met een stamdiameter van 10 tot 30 cm, wordt 1 boom teruggeplant
- Bij bomen met een stamdiameter van 30 tot maximaal 50 cm, worden 2 bomen teruggeplant.
- Bij bomen met een stamdiameter van 50 tot maximaal 100 cm, worden 3 bomen teruggeplant.
- Bij bomen met een stamdiameter van 100 cm of meer, worden 4 bomen teruggeplant.

Deze diameterklassen zijn voor iedereen duidelijk en te controleren. De standaard maat van de herplant zorgt voor eenduidigheid.

Hakhout

Als de stobben na het afzetten weer uitlopen is herplant niet aan de orde. Gebeurt dat niet dan moet de oppervlakte die niet weer uitloopt herplant worden. Dit betekent in de praktijk dat er een herplant wordt opgelegd met dezelfde oppervlakte als de oppervlakte van de aanvraag voor het afzetten, met als voorwaarde dat de herplant alleen van toepassing is als de stobben niet weer uitlopen. Bij de controle wordt uiteindelijk vastgesteld hoeveel er uiteindelijk herplant moet worden. De standaard maat van het te herplanten bosplantsoen is: 80 – 100 cm. Dit houdt in bosplantsoenmateriaal met een hoogte van 80 tot 100 cm. De herplantverplichting gaat uit van dezelfde oppervlakte als wat er stond. In geval van een hakhoutsingel bestaande uit een enkele rij is de herplantbepaling maatwerk.

Houtwallen en houtsingels

Voor de herplant sluiten we aan bij de herplant zoals hiervoor opgenomen bij ‘hakhout’.

Wet natuurbescherming
Indien de houtopstand ook onder de Wet natuurbescherming valt overleggen wij met de handhaver van de Wet natuurbescherming van de provincie Gelderland. Voordat de houtopstand geveld mag worden moet 4 weken voor het vellen een melding op grond van de Wet natuurbescherming worden gedaan bij de provincie Gelderland. De provincie Gelderland bepaalt (ook) een herplant volgens haar criteria. Wij stemmen daarom bij een eventuele herplant altijd af met de handhaver van de Wet natuurbescherming.

4.3 Aan de herplant te verbinden voorwaarden

Aan een herplantplicht moeten duidelijke voorwaarden worden verbonden. Op deze manier weet de ontvanger waar hij aan moet voldoen en de toezichthouder wat hij bij controle mag verwachten. Hieronder is een voorbeeldlijstje ingevoegd met punten die in de beschikking kunnen worden opgenomen.

Op te nemen punten	**Voorbeeld / aandachtspunt**
Soort	Inlandse eik (Quercus robur)
Aantal	2
Maat	12-14 cm (gemeten omtrek op 1m hoogte)
Kwaliteit	Gekweekte laanboom
Bescherming	Boompaal en boomtouw
Plantafstand	8 m × 8 m
Afstand tot raster	1.5 m
Afstand tot erfgrens	Wettelijk 2 m voor bomen en 0.5 m voor heesters en hagen
Locatie herplantplicht	Aangeven op bij te voegen tekening
Termijn	Waarvoor de beplanting moet zijn aangebracht

Herplant bij een omgevingsvergunning moet over het algemeen binnen een jaar na het vellen van de houtopstand plaatsvinden. Ook verbinden wij een instandhoudingsverplichting aan de herplant. Concreet houdt dit in dat als de herplant niet aanslaat of afsterft opnieuw aangeplant moet worden binnen een door ons gestelde termijn. Hier zien wij ook op toe.

4.4 Melding van de herplant

Met de Bomenverordening 2023 introduceren wij een meldingsformulier. Dit formulier is een bijlage bij dit beleid en ook te vinden op onze website. Met dit formulier kan de ontvanger van de omgevingsvergunning ons melden dat hij de herplant heeft uitgevoerd. Indien wij na een jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning nog geen meldingsformulier hebben ontvangen doen wij navraag bij de vergunninghouder. Zo houden wij de ‘vinger aan de pols’ en laten wij zien dat wij serieus omgaan met de herplant. Immers, met de herplant zorgen wij ervoor dat de (te beschermen) waarden in Berkelland behouden blijven. Ook zorgt deze werkwijze ervoor dat wij de herplantcontroles gericht en efficiënt uit kunnen voeren. We voorkomen hiermee dat we onnodig controleren op locaties waar nog geen herplant is uitgevoerd.

Figuur 15: Oude Deldenseweg Rietmolen

4.5 Herplant na het vellen van een houtopstand zonder vergunning

Als een houtopstand zonder kapvergunning is geveld beoordelen wij eerst of wij een vergunning hadden verleend indien deze was aangevraagd en zo ja, of hier een herplant aan gekoppeld moet worden. De herplant wordt dan conform paragraaf 4.2 berekend. In het geval dat we geen vergunning hadden verleend, kiezen wij voor een equivalent dat zoveel mogelijk aansluit bij hetgeen verloren is gegaan en de feitelijke situatie zoals die bestond. Concreet betekent dit dat wij in principe kiezen voor een herplant met bomen in een vergelijkbare omtrekmaat en/of bosplantsoen. Over het algemeen geldt dat bomen met een diameter van meer dan 30 centimeter moeilijk of niet te (her)planten zijn. Wij kunnen in dat geval kiezen voor een herplant van meerdere bomen om het gemis te compenseren. Bij handhaving na het illegaal vellen van een houtopstand bepalen wij de termijn waarbinnen herplant moet worden. Vaak koppelen wij hier ook een last onder dwangsom aan om af te dwingen dat ook daadwerkelijk wordt herplant. Wij controleren vervolgens of de herplant is uitgevoerd conform ons besluit.

Hoofdstuk 5: Boomziekten en plagen

Artikel 10 uit de Bomenverordening 2023 kent een algemene regeling voor het bestrijden van besmettelijke boomziekten en/of plagen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de iepziekte, de essentaksterfte of kastanjebloederziekte. Het verwijderen van dergelijke bomen op last van ons college is niet vergunningplichtig. Aan de last kunnen voorwaarden worden verbonden om verspreiding van de ziekte en/of de plaag tegen te gaan.

Bijlage 1: beoordelingsformulier

Bijlage 2: meldingsformulier vellen

Bijlage 3: meldingsformulier herplant

Bijlage 4: selectieformulier